

Coördinatieplan (dreigende) overstrooming

Dijkringen 14, 15 en 44

Definitief concept november 2014

Coördinatieplan (dreigende) overstroming

Dijkringen 14, 15 en 44

1. Inleiding	4
Wat is het doel en de doelgroep?	4
Wat is de reikwijdte van dit plan?	4
Wat is de relatie met andere plannen?	4
2. Wat kan er misgaan?	6
Welke dreigingen zijn er?	6
Wáár kan het misgaan?	6
Hoe vaak zal dit plan nodig zijn?	7
3. Coördinatie en afstemming	8
Waarom coördinatie?	8
Wat houdt coördinatie in?	8
Wie coördineert wanneer?	8
Wat doen andere regio's en waterbeheerders?	9
Wat doet het Rijk?	9
Wat doet de CdK?	10
4. Coördinatie en afstemming: hoe gaan we het doen?	11
Wanneer wordt opgeschaald?	11
Wie neemt contact op met wie?	11
Hoe ziet de crisisorganisatie eruit?	12
Welke informatie is nodig?	14
Bijlagen	15
A: Toelichting op de scenario's	15
B: Mogelijke uitwerking van rollen het Rijk	22
C: Agenda en aandachtspunten bij coördinatie en afstemming	25
D: Beheer en oefening	27
E: Afkortingenlijst	28

Samenvatting

- In dit plan maken we bovenregionale afspraken over coördinatie en afstemming bij een (dreigende) overstroming binnen dijkringen 14, 15 en 44.
- Er zijn twee dreigingen die tot een overstroming kunnen leiden binnen dijkringen 14, 15 en 44, te weten een storm vanaf zee en hoogwater op de rivieren – en een combinatie ervan.
- Bij zowel de dreiging van zee als het hoge water op de rivieren is vooraf niet duidelijk óf en wáár het precies mis zal gaan. In theorie kan dat overal langs de kust en langs de waterkeringen van de rivieren. Waterdeskundigen wijzen binnen dijkringen 14, 15 en 44 een aantal locaties aan, die meer kwetsbaar zijn dan andere.
- Er is per dreiging één coördinerende veiligheidsregio en één coördinerend waterbeheerder, die in de dreigingsfase al aan de slag gaat.
- Mocht de dreiging tot een daadwerkelijke overstroming leiden dan blijven de coördinerende veiligheidsregio en waterbeheerder coördinerend, tenzij een andere regio gezien de aard van het incident en afhankelijk van de situatie beter geëquipeerd is¹. Dit wordt in overleg bepaald: de coördinerende regio overlegt met de ‘ontstane’ bronregio over het al dan niet overdragen van de coördinerende rollen².
- Een coördinerende veiligheidsregio respectievelijk waterbeheerder zorgt voor afstemming binnen en tussen kolommen en met het Rijk. De coördinerende veiligheidsregio respectievelijk waterbeheerder kan een zwaarwegend advies uitbrengen aan alle betrokken regio’s en waterbeheerders, waar zij slechts beargumenteerd van afwijken.³
- Het Rijk is bij een (dreigende) overstroming direct al betrokken vanwege de regio-overschrijdende effecten van een dergelijke overstroming. Naar gelang de situatie kiest het Rijk per onderwerp een rol: faciliterend, richting gevend en/of sturend. Sturing door het Rijk – bijvoorbeeld bij verschil van inzicht tussen regio’s – kan op verschillende manieren plaatsvinden, steeds overeenkomstig de bestaande regelgeving. De overgang tussen de rollen faciliteren – richting geven – sturen blijkt fluïde. Sturend optreden is het ultimatum en zal met grote terughoudendheid gebruikt worden. Wettelijke bevoegdheden zijn hiertoe noodzakelijk. In het geval het Rijk stuurt, betekent dit niet dat het Rijk alles overneemt, maar dat het intervenueert op een aantal specifieke punten en een kader schept voor de eigen taken van de regio’s.
- De crisisbeheersing sluit zoveel mogelijk aan bij bestaande structuren en afspraken.

¹ Bijvoorbeeld omdat er een overzichtelijk/ afgebakend brongebied is.

² We willen voorkomen dat er een overdrachtsmoment is op het moment dat coördinatie er juist het meeste toe doet. Daarom blijft de coördinerende regio de coördinerende regio, ook al is deze geen bronregio – tot het moment dat op basis van overleg desgewenst tot overdracht van de coördinerende rol wordt besloten.

³ We willen graag een gezamenlijke lijn uitzetten bij een (dreigende) overstroming, daarom moet er bij coördinatie gebruik kunnen worden gemaakt van zwaarwegend advies.

1. Inleiding

Wat is het doel en de doelgroep?	<p>Dit plan omvat afspraken over de coördinatie en afstemming in geval van een (dreigende) overstroming binnen dijkringen 14, 15 en 44, tussen veiligheidsregio's onderling, waterbeheerders onderling, waterbeheerders en veiligheidsregio's en tussen veiligheidsregio en het Rijk (in het bijzonder het ministerie van Veiligheid en Justitie).</p> <p>Deze afspraken moeten er toe bijdragen dat deze partijen goed voorbereid zijn op een dreigende overstroming en in geval van een daadwerkelijke overstroming in staat zijn de gevolgen ervan zo veel mogelijk te beperken.</p> <p>Dit plan is bedoeld voor enerzijds de inhoudsdeskundige adviseurs bij hun taken in de voorbereidingsfase en anderzijds de operationele functionarissen en bestuurders die bij een (dreigende) overstroming aan zet zijn.</p>
Wat is de reikwijdte van dit plan?	<p>Dit plan heeft betrekking op de coördinatie en afstemming in geval van een (dreigende) regiogrensoverschrijdende overstroming (primaire keringen) binnen dijkringen 14, 15 en 44. Dit plan omvat <i>geen</i> afspraken over coördinatie tussen de partijen binnen dijkringen 14, 15 en 44 en andere aangrenzende dijkringen (bijvoorbeeld langs de kust in Zeeland of Noord Holland). <i>Evenmin</i> omvat dit plan afspraken voor kleinschalige (dreigende) overstromingen (secundaire keringen). Hiervoor gelden de regionale (crisis)structuren en -afspraken.</p>
Wat is de relatie met andere plannen?	<p>Dit plan staat niet op zich zelf. Het is aanvullend op diverse landelijke plannen, waaronder</p> <ul style="list-style-type: none">● <i>Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming (2013)</i>. Hierin wordt onder meer de GRIP structuur beschreven, in het bijzonder GRIP 5 en GRIP Rijk. Belangrijk gegeven is dat GRIP Rijk géén overtreffende trap is van GRIP 1 t/m 5 – maar dat GRIP Rijk aan de orde kan zijn <i>in combinatie met</i> GRIP 1 t/m 5⁴.● <i>Landelijk Draaiboek Hoogwater en Overstromingen (2010)</i>. Hierin wordt onder meer de landelijke alarmering en opschaling beschreven, hetgeen een belangrijker 'trigger' is voor het van toepassing zijn van de afspraken uit onderhavig coördinatieplan. Daarnaast worden in het <i>Landelijk Draaiboek Hoogwater en Overstromingen</i> de informatievoorziening en afstemming tussen de waterbeheerders en het toenmalige ministerie van Verkeer en Waterstaat (nu Infrastructuur en Milieu) uitgewerkt.● <i>Nationaal crisisplan Hoogwater en overstromingen (2008)</i>. Hierin is op hoofdlijnen een beleidsdraaiboek beschreven, een operationele strategie en communicatiestrategie.● <i>Kader Grootchalige Evacuatie, Gezamenlijke uitgangspunten en procesbeschrijving (2013)</i>. Naast gezamenlijk uitgangspunten en begrippenkader ten aanzien van

⁴ NB. GRIP Rijk omvat geen nieuwe of andere bevoegdheden. GRIP Rijk heeft betrekking op bestaande functionele bevoegdheden.

evacuatie biedt dit document een (inhoudelijk) stappenplan voor veiligheidsregio's om tot besluitvorming te komen over een eventuele evacuatie (afwegingen/ factoren die van invloed zijn, wettelijke grondslag enzovoorts).

Bovendien moet dit Coördinatieplan aansluiten op de diverse plannen van afzonderlijke veiligheidsregio's en waterbeheerders zoals

- *Regionale crisisplannen en Incidentbestrijdingsplannen* veiligheidsregio's.
- *Calamiteitenplannen* waterbeheerders.
- *Convenanten* tussen veiligheidsregio's en waterbeheerders

2. Wat kan er misgaan?

Welke dreigingen zijn er? Grofweg zijn er twee dreigingen die tot een overstroming kunnen leiden binnen dijkringen 14, 15 en 44. De 1ste dreiging is een storm vanaf zee die aan de kust voor problemen kan zorgen. De 2de dreiging komt van hoogwater op de rivieren.

Een combinatie van beide dreigingen waarbij zowel van zee als vanaf de rivieren een zeer hoge waterstand is wordt door deskundigen uitgesloten of in elk geval als vrijwel onmogelijk aangeduid. Een combinatie van beide dreigingen waarbij zowel van zee als vanaf de rivieren een licht verhoogde waterstand is, is echter wel reëel⁵.

Daarom houdt dit plan rekening met:

- Alleen een dreiging van zee met zeer hoge waterstanden
- Alleen een dreiging vanaf de rivieren met zeer hoge waterstanden
- Een combinatie van een dreiging van zee en een dreiging vanaf de rivieren met licht verhoogde waterstanden

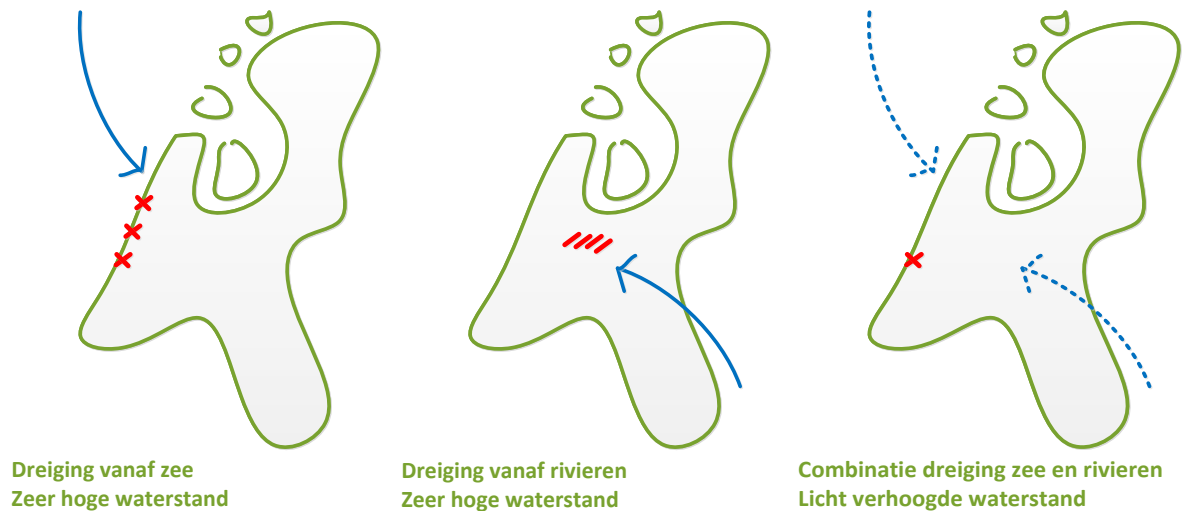
Waar kan het misgaan?

Bij zowel de dreiging van zee als het hoge water op de rivieren is vooraf niet duidelijk óf en waar het precies mis zal gaan. In theorie kan dat overal langs de kust en langs de waterkeringen van de rivieren⁶. Waterdeskundigen wijzen op basis van een risicoschatting⁷ binnen dijkringen 14, 15 en 44 een aantal locaties aan, die meer kwetsbaar zijn dan andere. Aan de kust zijn drie gebieden kwetsbaar en langs de grote rivieren is er ook een groot gebied dat bedreigd kan worden door een overstroming.

⁵ Zie voor een indicatie van waterstanden de specifieke plannen van de waterbeheerders.

⁶ De slechte voorspelbaarheid staat op gespannen voet met de eventueel te treffen maatregelen zoals evacuatie (die doorgaans enkele dagen vooraf in gang gezet moet worden).

⁷ Op basis van VNK2 (zie afzonderlijke dijkkringrapporten op <http://www.helpdeskwater.nl>)

In de bijlage zijn kort de belangrijkste kenmerken van het scenario geschetst (duur, mogelijke complicaties, voorspelbaarheid en mogelijke consequenties), mocht het op één van deze locaties mis gaan⁸.

Hoe vaak zal dit plan nodig zijn?

De frequentie waarmee we te maken hebben met een (dreigende) overstroming (en waarbij dit plan van toepassing kan zijn) verschilt:

- Een dreiging van zee met een (zeer hoge waterstand) komt gemiddeld eens in de tien jaar voor.
- Een dreiging van rivier (met een zeer hoge waterstand) komt ongeveer eens in de tien jaar voor. Een dreigende situatie vanaf de rivieren, waarbij gecoördineerde informatie-uitwisseling nodig is in verband met het onder water lopen van uiterwaarden komt ongeveer één keer per twee jaar voor.
- Een combinatie van de dreigingen (met licht verhoogde waterstand) komt ongeveer één tot twee keer per jaar voor.

⁸ Vanwege de lage waarschijnlijkheid van een overstroming van het IJsselmeergebied is dit scenario niet in het coördinatieplan opgenomen. Zie VNK2 (zie afzonderlijke dijkkringrapporten op <http://www.helpdeskwater.nl>)

3. Coördinatie en afstemming

Waarom coördinatie?	Coördinatie moet leiden tot een gezamenlijke beeld van de situatie, een gezamenlijke interpretatie van de dreiging, afstemming over de (voorbereiding op de te treffen) maatregelen en communicatie. Het aanwijzen van de coördinerende veiligheidsregio en waterbeheerder moet voorkomen dat dubbel werk wordt gedaan, dat er gaten vallen in de voorbereiding of dat tegenstrijdige maatregelen worden getroffen. Coördinatie is nodig vanaf de dreigingsfase, zodat vanaf een vroeg stadium afgestemd en samengewerkt wordt.
Wat houdt coördinatie in?	<p>De coördinerende veiligheidsregio / coördinerende waterbeheerder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Neemt initiatief tot afstemming met andere veiligheidsregio's, waterbeheerders respectievelijk het Rijk (via VenJ respectievelijk IenM) over <ul style="list-style-type: none"> - Informatievoorziening (verzamelen, analyseren, veredelen verspreiden) - Duiding van de dreiging/ situatie, mogelijke maatregelen en gezamenlijk acties - Afspraken over communicatie, bijstand, op- en afschaling, enzovoorts. ● Zorgt voor afstemming <u>binnen</u> de eigen kolom. ● Zorgt voor afstemming <u>tussen</u> de kolommen. ● Zorgt voor afstemming met het Rijk (via VenJ respectievelijk IenM). ● Legt een zwaarwegend advies bij alle betrokken (effect)regio's/waterbeheerders neer, die daar slechts beargumenteerd van afwijken⁹. <p>Zie de bijlage met een agenda met daarin aandachtspunten bij coördinatie en afstemming bij een (dreigende) overstroming.</p>
Wie coördineert wanneer?	Gegeven de twee dreigingen vervullen de volgende veiligheidsregio's en waterbeheerders een coördinerende rol:

	Dreiging zee Zeer hoge waterstanden	Dreiging rivieren Zeer hoge waterstanden	Combinatie Licht verhoogde waterstanden
Coördinerende veiligheidsregio	Veiligheidsregio Hollands Midden	Veiligheidsregio Utrecht	Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond
Coördinerende waterbeheerder	Hoogheemraadschap Rijnland	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	Hoogheemraadschap Schieland Krimpenerwaard

Mocht de dreiging tot een daadwerkelijke overstroming leiden dan blijven de coördinerende veiligheidsregio en waterbeheerder coördinerend, tenzij een andere regio gezien de aard van het incident en afhankelijk van de situatie beter geëquipeerd is¹⁰. Dit

⁹ We willen graag een gezamenlijke lijn uitzetten bij een (dreigende) overstroming, daarom moet er bij coördinatie gebruik kunnen worden gemaakt van zwaarwegend advies.

¹⁰ Bijvoorbeeld omdat er een overzichtelijk/ afgebakend brongebied is.

wordt in overleg bepaald: de coördinerende regio overlegt met de 'ontstane' bronregio over het al dan niet overdragen van de coördinerende rol. Hierover neemt de coördinerende regio of waterbeheerder een bestuurlijk besluit.¹¹ Dezelfde afspraken gelden voor de coördinerende waterbeheerder en de waterbeheerder in wiens beheergebied de overstroming uiteindelijk manifest wordt.

Wat doen andere regio's en waterbeheerders?

De betrokken (effect- en bron) veiligheidsregio's en waterbeheerders zijn en blijven verantwoordelijk voor hun eigen regio en beheergebied. Zij zorgen conform (regionale) crisisplannen en het stappenplan in het Kader grootschalige evacuatie voor onder andere

- regionale voorbereidingen en/of maatregelen
- afgestemde strategiebepaling, inclusief handelingsperspectieven

Afstemming vindt plaats in het overleg onder leiding van de coördinerende veiligheidsregio of waterbeheerder. Dat laat onverlet dat er tussen de verschillende veiligheidsregio's en waterbeheerders ook informatie- en afstemmingslijnen lopen.

Wat doet het Rijk?

De rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor de eigen taken. Het Rijk is bij een (dreigende) overstroming direct al betrokken vanwege de regio-overschrijdende effecten van een dergelijke overstroming.

Naar gelang de situatie kiest het Rijk per onderwerp een rol: faciliterend, richting gevend en/of sturend¹². De rol van het Rijk kan per deelonderwerp verschillen. Het Rijk informeert de coördinerende veiligheidsregio over iedere rolkeuze die consequenties heeft voor de verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio's. Het is geen eenrichtingsverkeer: de veiligheidsregio's en waterbeheerders kunnen het Rijk ook verzoeken een bepaalde rol te nemen op een bepaald onderwerp.¹³

De overgang tussen de rollen faciliteren – richting geven – sturen blijkt fluïde. Sturend optreden is het ultimatum en zal met grote terughoudendheid gebruikt worden. Wettelijke bevoegdheden zijn hiertoe noodzakelijk. In het geval het Rijk stuurt, betekent dit niet dat het Rijk alles overneemt, maar dat het intervineert op een aantal specifieke punten en een kader schept voor de eigen taken van de regio's.

Het Rijk kan bijvoorbeeld een sturende rol op zich nemen ten aanzien van verdeling van schaarse middelen of op verzoek van de regio in geval van een complexe situatie. Het Rijk kan een richting gevende rol nemen door bijvoorbeeld dringend te adviseren over de crisiscommunicatie. Het Rijk kan een faciliterende rol op zich nemen door het arrangeren

¹¹ We willen voorkomen dat er een overdrachtsmoment is op het moment dat coördinatie er juist het meeste toe doet. Daarom blijft de coördinerende regio de coördinerende regio, ook al is deze geen bronregio – tot het moment dat op basis van overleg desgewenst tot overdracht van de coördinerende rol wordt besloten.

¹² Conform Handboek Crisisbesluitvorming. Sturing door het rijk – bijvoorbeeld bij verschil van inzicht tussen regio's – kan op verschillende manieren plaatsvinden, steeds overeenkomstig de bestaande regelgeving.

¹³ De laatste zin is een aanvulling op het Handboek Crisisbesluitvorming.

van een overleg.

In de bijlage is op meerdere aspecten geconcretiseerd wat een faciliterende, richtinggevende of sturende rol van het Rijk zou kunnen betekenen voor het Rijk, de regio en/of waterbeheerder.

Wat doet de CdK? Mogelijkwerijs ontstaat er bij veiligheidsregio's onderling en/ of waterbeheerders onderling discussie over wie coördinerend is. De CdK vergewist zich ervan dat de coördinatie goed geregeld is en zo niet dan heeft hij de mogelijkheid om op te treden, met als ultimatum remedium het geven van een aanwijzing¹⁴. Als een CdK van oordeel is dat een aanwijzing over de samenstelling van het/de regionale beleidsteam(s) en/of het te voeren beleid moet worden gegeven, dan gaat deze daartoe slechts over na overleg met de voorzitter van de coördinerende veiligheidsregio, de dijkgraaf van het coördinerende waterbeheerder, de minister van Veiligheid en Justitie en zijn collega-CdK, tenzij de vereiste spoed zich daartegen verzet. Als meerdere CdK's besluiten een aanwijzing te geven, zal de strekking daarvan hetzelfde zijn. De CdK sluit bij zijn optreden aan bij de coördinatiestructuur die actief is. Indien de (dreigende) overstroming in meerdere provincies plaats vindt, heeft de commissaris van de Koning in de provincie Zuid-Holland een coördinerende rol ten opzichte van de andere betrokken commissarissen.

¹⁴ De minister van VenJ kan de CdK verzoeken een aanwijzing te geven. Conform huidige wet- en regelgeving.

4. Coördinatie en afstemming: hoe gaan we het doen?

Wanneer wordt opgeschaald?

Zoals in de inleiding verwoord is de voorspelbaarheid van de dreigingen laag. Een aantal dagen van te voren is wel het één en ander te signaleren, maar harde voorspellingen zijn niet te geven. Het moment om op te schalen is dan ook niet één op één te koppelen aan de feitelijke weersvoorspelling en ook niet te fixeren op een x-aantal dagen voorafgaand aan de storm of het hoogwater. We gaan in dit plan daarom uit van een 'flexibele' opschaling:

- Er kan opgeschaald worden door de coördinerende waterbeheerder als deze aanleiding ziet. Bijvoorbeeld op basis van informatie van het LCO, Regionale Diensten van RWS, het DCC IenM of anderszins.
- Er kan opgeschaald worden door de coördinerende veiligheidsregio als deze aanleiding ziet. Bijvoorbeeld op basis van bijvoorbeeld operationele activiteiten, informatie van het VenJ/ NCC, of maatschappelijke onrust (al dan niet verwoord door de media).
- Er wordt hoe dan ook opgeschaald bij opschaling van LCO naar "*niveau 1 landelijke opschaling: "Regionale alarmering" (kleurcode geel)*" conform het Landelijk Draaiboek Hoogwater en Overstromingen.

Ten behoeve van de opschaling worden contacten gelegd tussen waterbeheerders, veiligheidsregio's en rijk, al dan niet via piketnummers en/of calamiteitennummers. Opschaling van de coördinerende waterbeheerder kan leiden tot opschaling van de coördinerende veiligheidsregio en vica versa.

Wie neemt contact op met wie?

Algemene kolom:

- Eerste aanspreekpunt voor de (coördinerende) veiligheidsregio bij het Rijk is het NCC van het ministerie van VenJ. Maar het NCC vormt geen extra tussenlaag¹⁵. Desgewenst neemt de (coördinerende) veiligheidsregio rechtstreeks contact met andere organisatieonderdelen binnen VenJ als dat efficiënter is.
- Eerste aanspreekpunt voor het Rijk op regionaal niveau is de (voorzitter van de) coördinerende regio¹⁶. Maar de coördinerende veiligheidsregio vormt geen extra tussenlaag. Desgewenst legt het Rijk contact met alle betrokken regio's als dat efficiënter is, maar zorg er dan voor dat de coördinerende veiligheidsregio geïnformeerd wordt in verband met diens coördinerende rol.

¹⁵ Zie ter toelichting het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming.

¹⁶ In de geest van *Eenheid in Verscheidenheid* waar het rijk contact heeft met de "bronregio" of "de regio die het beste geëquipt is"

Waterkolom:

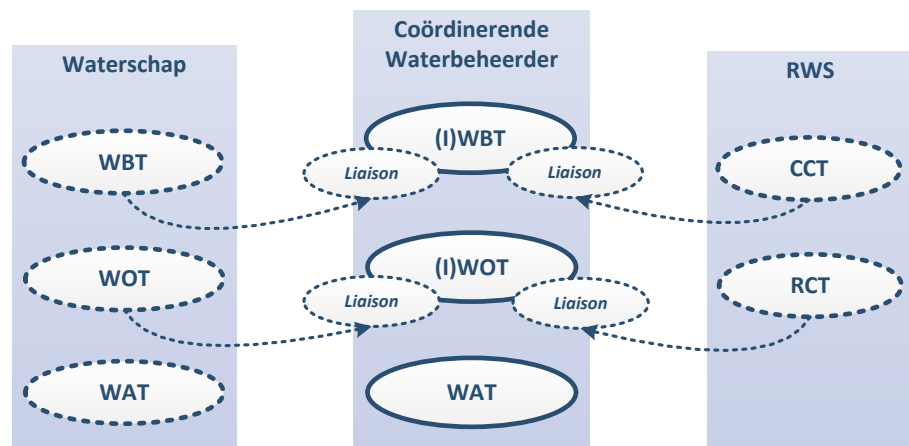
- Eerste aanspreekpunt voor de (coördinerende) waterbeheerder bij het Rijk is LCO (coördinerend en inhoudelijk) en dgRWS (bestuurlijk).
- Eerste aanspreekpunt voor het Rijk bij de waterbeheerders is de coördinerende waterbeheerder.

Hoe ziet de crisisorganisatie eruit?

De crisisbeheersing sluit zoveel mogelijk aan bij bestaande structuren en afspraken.¹⁷ Afhankelijk van de situatie worden een of meerdere structuren/teams geactiveerd.

Binnen de waterkolom

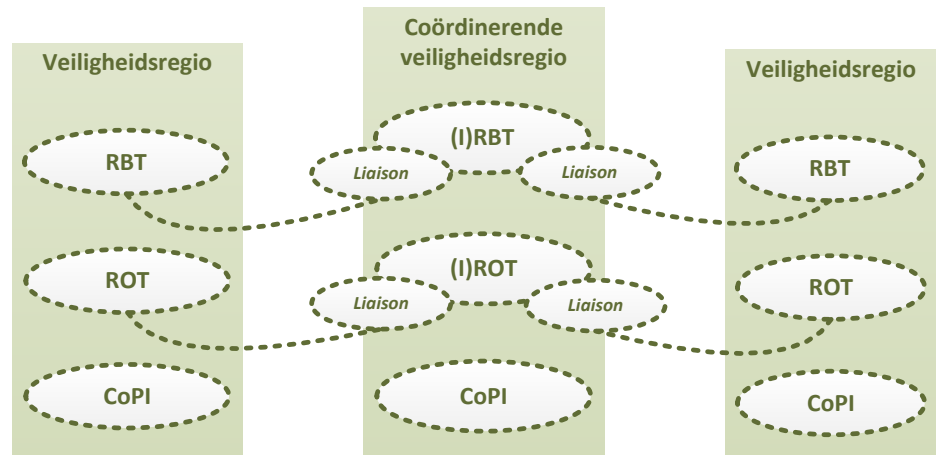
De coördinerende waterbeheerder zorgt voor coördinatie en afstemming binnen de waterkolom (dat is dus inclusief RWS) en organiseert daartoe desgewenst een “interregionaal” WOT (IWOT) en “interregionaal” WBT (IWBT), waar andere waterbeheerders vertegenwoordigd zijn middels liaisons of andersoortige afvaardiging.

Binnen de algemene kolom

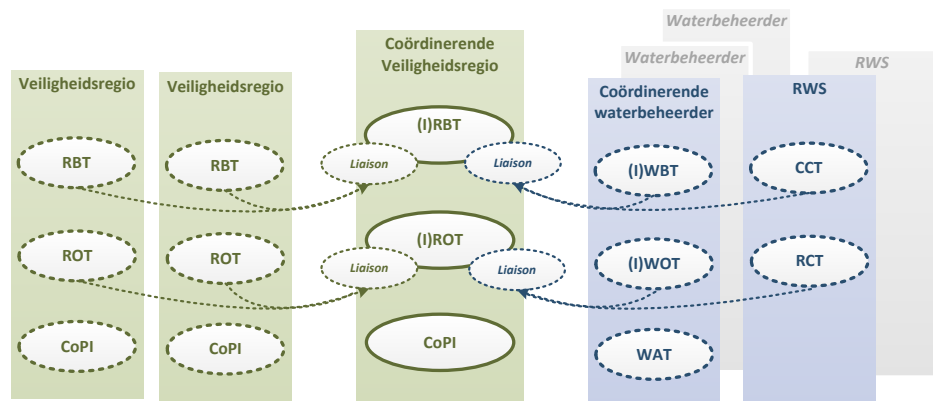
De coördinerende veiligheidsregio zorgt voor coördinatie en afstemming binnen de algemene kolom op operationeel niveau en organiseert daartoe desgewenst een interregionaal ROT (IROT), waar andere regio's vertegenwoordigd zijn middels een liaison of andersoortige afvaardiging. De coördinerende veiligheidsregio zorgt ook voor de coördinatie en afstemming binnen de algemene kolom op bestuurlijk niveau. De verwachting is dat dat niet door middel van een fysiek bijeenkomen vorm krijgt, maar in een telefonisch onderhoud (conference-call of anderszins).

¹⁷ We willen geen nieuwe structuur bouwen, maar doen wel een voorstel hoe de afstemming vorm te geven.

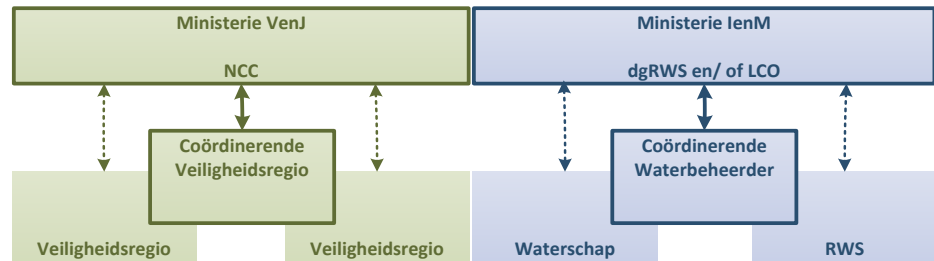
Tussen de kolommen

De coördinerende veiligheidsregio en coördinerende waterbeheerder zorgen voor afstemming tussen de kolommen door deelname van vertegenwoordiging van de coördinerende waterbeheerder in de overleggen van de coördinerende veiligheidsregio

Tussen veiligheidsregio's/ waterbeheerders en Rijk

- De coördinerende veiligheidsregio en het Rijk (via VenJ/NCC) zorgen voor afstemming tussen regio's en het Rijk door middel van (telefonisch) contact over en weer. Desgewenst neemt een liaison van het Rijk (i.c. VenJ) deel in de overleggen van de coördinerende veiligheidsregio.
- De coördinerende waterbeheerder en het Rijk (IenM) zorgen voor afstemming tussen waterbeheerders en het Rijk door middel van (telefonisch) contact over en weer.

Welke informatie is nodig? Bij de coördinatie en afstemming speelt de informatievoorziening een belangrijke rol. De (coördinerende) waterbeheerder zorgt ervoor dat de waterstaatkundige informatie aansluit bij de vraag en informatiebehoefte vanuit de (coördinerende) veiligheidsregio.

Belangrijkste bouwstenen daarbij zijn:

- Situatieomschrijving (denk aan actuele situatie, prognose, gebiedsaanduiding inclusief geografisch kaartje)
- Scenario's (het realistische scenario en het ernstige scenario)
- Kans en duiding van het realistische en ernstige scenario (de hoogte van het water, de stroomsnelheid en: praktische consequenties). NB. ervaring leert dat hierbij een begrijpelijke toelichting van een liaison van de waterbeheerder noodzakelijk is!)
- Maatregelen (reeds uitgezette acties, te ondernemen acties)
- Maatregelen die gezamenlijke besluitvorming vragen (bijvoorbeeld crisiscommunicatie, juridische gevolgen, nafase)

Na opschaling van de (coördinerende) veiligheidsregio kan de digitale (crisis)applicatie LCMS gebruikt worden om informatie te delen (inclusief de bijbehorende informatiecoördinator/-managers).

Bijlagen

A: Toelichting op de scenario's

	Rijn-Maasmonding-scenario	Katwijkscenario	IJmuiden- scenario	Rivierenscenario
Plaats	Langs de Nieuwe Maas, Nieuwe Waterweg	Katwijk	Kering van IJmuiden	Lekdijk
Aanleiding	Het falen van de Maeslantkering ¹⁸ of het niet op tijd sluiten van de Maeslantkering	Storm vanaf zee, eventueel in combinatie met springtij.	Storm vanaf zee, eventueel in combinatie met springtij.	Hoge waterafvoer via de rivieren
Complicatie	De timing van het sluiten van de kering ligt nogal nauwkeurig. De kering zal gesloten worden bij een <i>verwachte</i> waterstand van boven de 3 meter NAP op de Nieuwe Maas ter hoogte van het Boerengat in Rotterdam of in Dordrecht 2.90 meter boven NAP. Maar het feitelijk sluiten van de kering kan alleen gebeuren tijdens stroomkentering voorafgaand aan het moment waarop de hoge waterstanden verwacht worden. . Met andere woorden: als dat moment gemist wordt, kan de kering pas weer bij de volgende periode van eb gesloten worden.	Dijkdoorbraak	Doorbraak van de kering	Dijkdoorbraak
Voorspelbaarheid	Voorspelbaarheid is minimaal, omdat het falen van de kering pas op het laatste moment zal blijken (bij het sluiten ervan).	Pas één dag van tevoren is duidelijk waar de kern van de depressie naartoe gaat. De locaties van de dijkdoorbraken blijven tot het laatste moment onzeker	Pas één dag van tevoren is duidelijk waar de kern van de depressie naartoe gaat. De locaties van de doorbraken blijft tot het laatste moment onzeker	<ul style="list-style-type: none"> - Een hoogwatergolf is dagen van te voren aan te geven - Een doorbraak door piping is ongeveer een halve dag van tevoren aan te geven.
Consequenties	Zie figuur 1 Bijzonder aandachtspunt in dit scenario is de chemische industrie.	Zie figuur 2	Zie figuur 3a en 3b Bijzonder aandachtspunt in dit scenario is de chemische industrie.	Zie figuur 4.

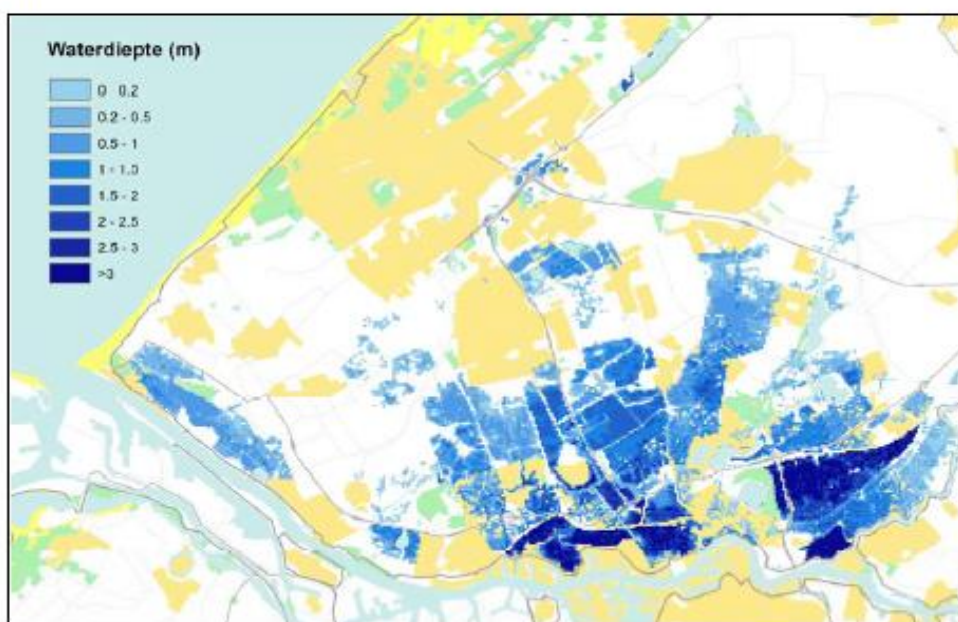
¹⁸ De Maeslantkering is een stormvloedkering op de grens van Het Scheur en de Nieuwe Waterweg bij Hoek van Holland.

Figuur 1: Consequenties Rijnmaasmonding

Bron: Dijkkringsrapport dijkkring 14

5.3.5 De meest waarschijnlijke vijfvoudige doorbraak

De meest waarschijnlijke vijfvoudige doorbraak betreft doorbraken in ringdelen 1 (doorbraaklocatie Nijverheidstraat), 2 (doorbraaklocatie Boerengatsluis), 3 (doorbraaklocatie Parksluizen), 4 (doorbraaklocatie Schiedam) en 7 (doorbraaklocatie Hoek van Holland). De scenariokans is 1/3.600.000 per jaar. De schade bij dit scenario bedraagt 27 miljard euro, het aantal slachtoffers is ongeveer 14.000-29.000 (Bijlage H).

Figuur 44: Maximale waterdiepte bij de meest waarschijnlijke vijfvoudige doorbraak.

Figuur 2: Consequenties Katwijk

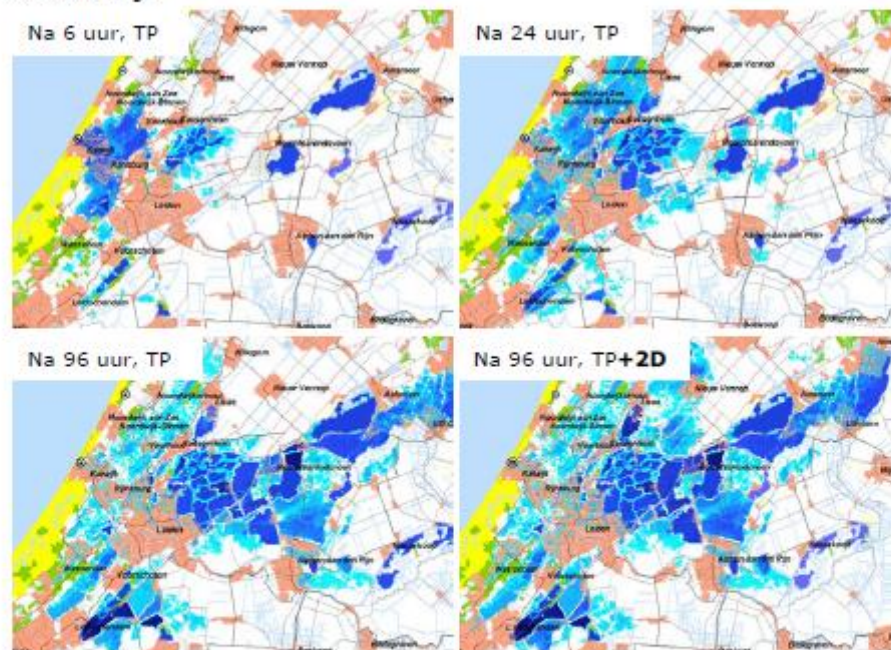
Bron: Dijkkringrapport dijkkring 14

4.2.11 Ringdeel 12: doorbraak bij Katwijk

Als gevolg van een doorbraak bij Katwijk blijft het overstromde gebied niet meer tot de kustzone beperkt (zoals bij de meeste andere doorbraken aan de kust). Bij een doorbraak bij het toetspeil bereikt het water na anderhalve week Amstelveen. Dan zijn de volgende gebieden overstromd (Figuur 37):

- Het gebied ten westen van de lijn Noordwijkerhout, Leiden en Zoetermeer (met uitzondering van de duinen);
- Het gebied tussen Leiden, Alphen a/d Rijn en Amstelveen.

In het grootste deel van het overstromde gebied bedraagt de waterdiepte maximaal 0,5 tot 1,5 meter, enkele diepe polders bij Roelofarendsveen en Leiden uitgezonderd. Bij hogere buitenwaterstanden overstromt ook het gebied rondom Nieuw Vennep (althans bij TP+2D; zie Figuur 37, rechtsonder) en neemt de maximale waterhoogte in de rest van het gebied toe. Bij TP+1D is het verschil in overstromd gebied ten opzichte van toetspeil relatief beperkt. Uiteindelijk worden bij TP, TP+1D en TP+2D meer dan respectievelijk 210.000, 250.000 en 320.000 mensen getroffen door de overstroming.

Figuur 37: Situatie bij een doorbraak bij Katwijk aan Zee bij een doorbraak bij het toetspeil na 6, 24 en 96 uur. Rechtsonder is de situatie weergegeven bij een doorbraak na 96 uur bij TP+2D.

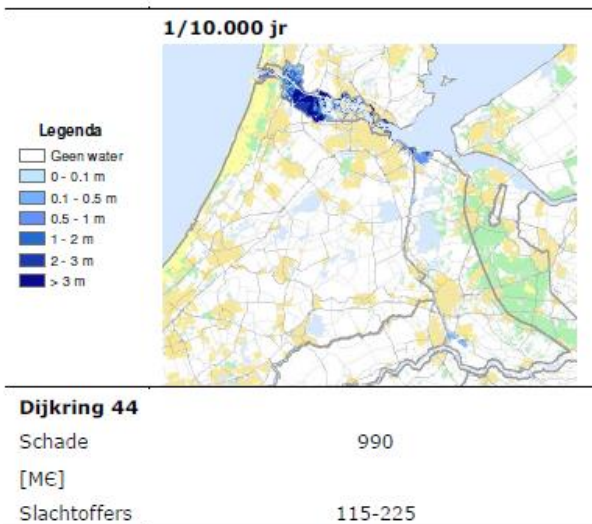
Figuur 3a: Consequenties IJmuiden

Bron: Dijkkringrapport dijkkring 44

4.2.3 Doorbraaklocaties langs de kust (IJmuiden, ringdeel 10)

Bij een doorbraak bij IJmuiden is ervan uitgegaan dat de Noordersluis (de grootste zeesluis in IJmuiden) bezwijkt. Er is een berekening van een situatie met buitenwaterstand van 1/10.000 per jaar. Het water stroomt via de kades van het Noordzeekanaal in dijkkringgebied 44. Ten noorden van het Noordzeekanaal overstroomt de gebieden van Wijkermeerpolder, gemeente Beverwijk, Zaandammerpolder, de Achtersluispolder en ook een deel van Amsterdam Noord. Ten zuiden van het Noordzeekanaal overstroomt o.a. het recreatiegebied Spaarnwoude, de Houtrakpolder en het havengebied Westpoort.

Via het Amsterdam-Rijnkanaal overstroomt onder andere de Diemerdammerpolder, de Bloemendalerpolder, het stedelijk gebied bij Weesp, het gebied tussen Weesp en Nigtevegt en de polders ten zuiden van Houten (figuur 25).

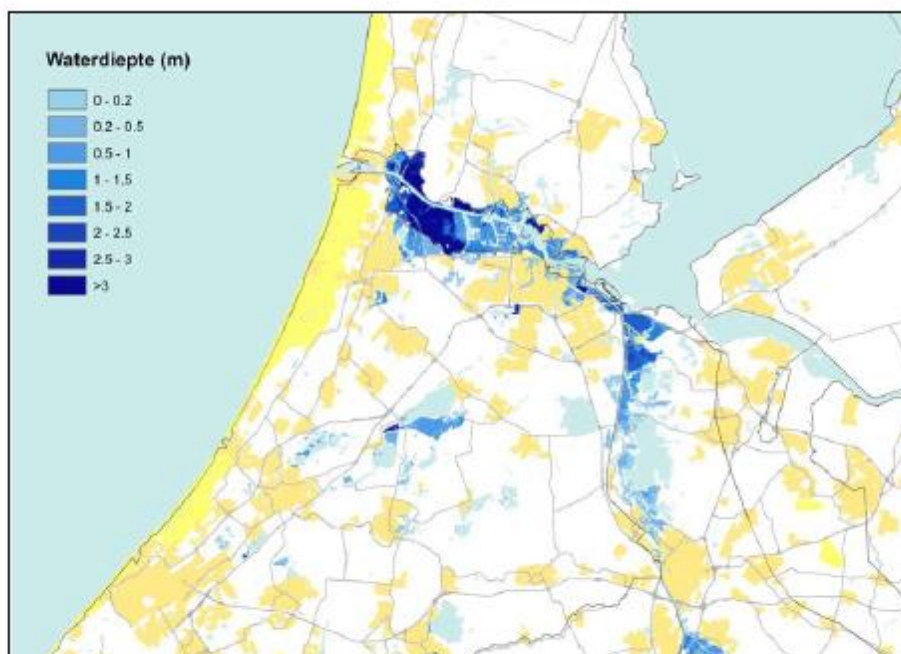
Figuur 25: Maximale waterdiepte en verwachte gevolgen voor schade en slachtoffers bij een doorbraak bij IJmuiden voor twee buitenwaterstanden.

Figuur 3b: Consequenties IJmuiden

Bron: Dijkkringrapport dijkkring 14

2.6.3 De categorie c-kering langs het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal

De categorie c-kering van dijkkring 14 loopt vanaf de gekanaliseerde Hollandse IJssel langs het Amsterdam-Rijnkanaal naar het noorden en vervolgens langs het Noordzeekanaal naar het westen, tot aan Zeetoegang IJmuiden. In geval van een doorbraak bij IJmuiden overstroomt het havengebied dat is gelegen in dijkkring 44. Als de Spaarndammerdijk, die de grens vormt van dijkringen 14 en 44, onder de hoge waterstand bezwijkt, overstroomt ook een noordelijk deel van dijkkring 14. In Figuur 21 is het overstroomd gebied getoond in geval van een doorbraak bij IJmuiden.

Figuur 21: Overstroming van dijkringen 14 ten gevolge van een doorbraak bij IJmuiden.

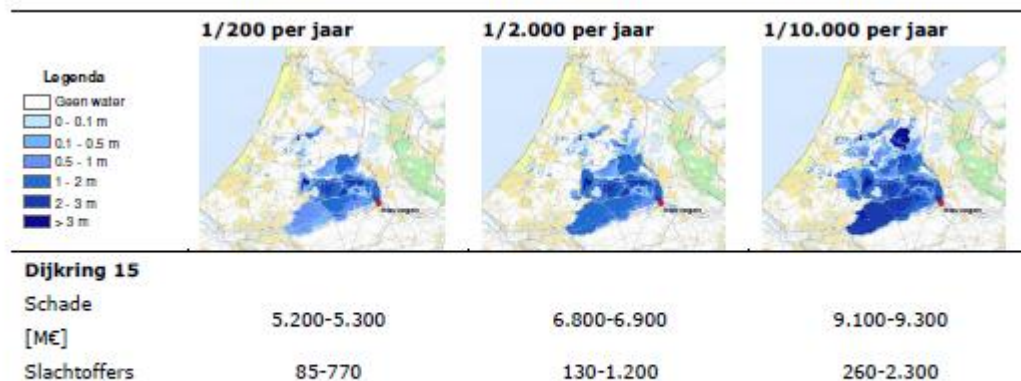
Figuur 4a: Consequenties Rivieren

Bron: Dijkkringrapport dijkkring 15

4.2.1 Ringdeel 1: Doorbraak bij Nieuwegein

Bij een doorbraak bij Nieuwegein overstroomt dijkkring 15 in zijn geheel en ook nog een deel van dijkkring 14 (Zuid Holland, zie Tabel 15). De woonkern van Nieuwegein overstroomt direct na het ontstaan van de doorbraak. Het water stroomt dan via het noorden van Nieuwegein naar Montfoort. Het water stroomt over de kering van de Hollandsche IJssel, dijkkring 14 in. Als het water de Vlist bereikt, neemt de waterdiepte in de Lopikervaard toe en dringt het water via de keringen langs de Hollandsche IJssel verder dijkkring 14 binnen. De Vlist overstroomt ook, waardoor de Krimpenerwaard overstroomt.

Bij een hogere buitenwaterstand (met een kleinere overschrijdingskans) overstroomt een groter deel van dijkkring 14 en neemt de waterdiepte van het overstroomd oppervlak toe. Door de toename van de waterdiepte in dijkkring 15 is er ook een toename van de verwachte schade en het aantal slachtoffers. Bij een buitenwaterstand met overschrijdingsfrequentie van 1/10.000 per jaar zijn de gevolgen in schade voor dijkkring 15 circa 2 maal zo groot als in de situatie met een buitenwaterstand van 1/200 per jaar.

Tabel 15: Maximale waterdiepte en verwachte gevolgen voor schade en slachtoffers in dijkkring 15 bij een doorbraak bij Nieuwegein voor drie buitenwaterstanden.

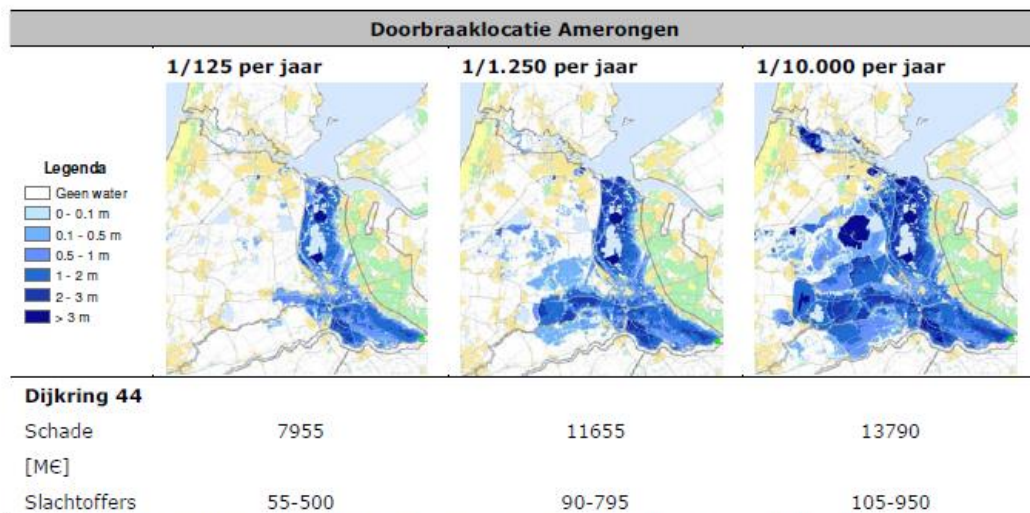
Figuur 4b: Consequenties Rivieren

Bron Dijkkringrapport dijkkring 44:

4.2.1 Doorbraaklocaties langs de Nederrijn/Lek (ringdeel 1 t/m 4):

Bij een doorbraak vanuit de Lek zijn berekeningen uitgevoerd met vier belastingcombinaties: buitenwaterstand van 1/125 per jaar, 1/1.250 per jaar, 1/2.000 per jaar en 1/10.000 per jaar. Deze paragraaf beschrijft de resultaten van de overstromingssimulaties voor 1/125 per jaar (beneden maatgevende condities), 1/1.250 per jaar (maatgevende condities) en 1/10.000 per jaar (bovenmaatgevende condities).

Bij een doorbraak vanuit de Lek overstroomt het deel van dijkkring 44 langs het Amsterdam-Rijn Kanaal en overstroomt de woonkernen van o.a. Wijk bij Duurstede, Houten en Utrecht.

Figuur 16: Maximale waterdiepte en verwachte gevolgen voor schade en slachtoffers bij een doorbraak bij Amerongen voor drie buitenwaterstanden.

B: Mogelijke uitwerking van rollen het Rijk

Onderwerp	Wie doet wat	Geen specifieke rol Rijk	Rijk faciliteert	Rijk geeft richting	Rijk stuurt
Afstemming	<i>Wat doet het Rijk (VenJ en lenM)</i>	- Het Rijk monitort de ontwikkelingen	- Het Rijk (ic VenJ) faciliteert afstemming tussen (coördinerende) regio en bijvoorbeeld het LOCC/LOS of NKC ¹⁹	- Het Rijk geeft dringend advies over de te volgen aanpak	- Het Rijk laat cdK('s) een aanwijzing geven aan de regio('s) over de te volgen eenduidige aanpak
	<i>Wat doet de (coördinerende) regio</i>	- (Coördinerende) regio zorgt voor afstemming met andere regio's	- (Coördinerende) regio zorgt voor afstemming met andere regio's	- (Coördinerende) regio stemt af en coördineert de aanpak met inachtneming van het advies van Rijk.	- Regio's acteren conform aanwijzing over aanpak.
	<i>Wat doet de (coördinerende) waterbeheerder</i>	- (Coördinerende) waterbeheerder stelt een waterbeeld op - (Coördinerende) waterbeheerder zorgt voor afstemming met andere waterbeheerders	- (Coördinerende) waterbeheerder zorgt voor afstemming met andere waterbeheerders		
Communicatie	<i>Wat doet het rijk</i>	- Het Rijk monitooort	- Het Rijk (ic VenJ) stelt al dan niet op verzoek bijvoorbeeld omgevingsanalyses op	- v stuurt aan op eenduidige communicatieboodschap van alle betrokkenen -	- Het Rijk bepaalt communicatiestrategie en -boodschap, zoveel mogelijk na overleg met alle betrokkenen
	<i>Wat doet de (coördinerende) regio</i>	- (Coördinerende) regio communiceert naar de bevolking over bijvoorbeeld dreigingsinschatting.	- (Coördinerende) regio communiceert naar bevolking over bijvoorbeeld over beoordeling dreiging	- (Coördinerende) regio communiceert naar de bevolking met inachtneming van advies van het Rijk	- (Coördinerende) regio communiceert door Rijk vastgestelde boodschap
	<i>Wat doet de (coördinerende) waterbeheerder</i>				
Bijstand	<i>Wat doet het rijk</i>	- Het Rijk (i.c. VenJ) beslist en coördineert (LOCC)	- Het Rijk (i.c. VenJ) beslist en coördineert (LOCC/LOS)	- Het Rijk (i.c. VenJ/ LOCC/LOS) geeft dringend advies over bijstandsaanvraag,	- Het Rijk (ic. MCCb) beslist, op advies van VenJ (LOCC/LOS), over bijstandsverdeling bij

¹⁹ Nationaal Kernteam Communicatie

Onderwerp	Wie doet wat	Geen specifieke rol Rijk	Rijk faciliteert	Rijk geeft richting	Rijk stuurt
				gegeven de potentiële schaarste aan middelen.	schaarste
	<i>Wat doet de (coördinerende) regio</i>		- Regio verzoekt om /verleent bijstand onder coördinatie van LOCC/ LOS		
	<i>Wat doet de (coördinerende) waterbeheerder</i>				
Specifieke evacuatiemaatregelen	<i>Wat doet het rijk</i>		Bijvoorbeeld <ul style="list-style-type: none"> - Het Rijk (i.c. lenM) past gebruik hoofdwegenet aan op verzoek politie - Het Rijk (i.c. VenJ / LOCC) maakt vraag en aanbod Het Rijk inzichtelijk - Rijk (i.c. VenJ/ LOCC) faciliteert bijstand door bijvoorbeeld calamiteitenhospitaal en vervoer - Het Rijk (i.c. EZ) faciliteert bijstand voor bijvoorbeeld vee in samenwerking met LTO) 	Bijvoorbeeld <ul style="list-style-type: none"> - Het Rijk (i.c. lenM) doet voorstel aan regio's voor optimaal gebruik hoofdwegenet - Het Rijk (i.c. VenJ/ LOCC) doet voorstel aan regio's voor optimale verdeling benodigde opvang in relatie tot verkeersmogelijkheden - Het Rijk (MCCb / VWS) adviseert zorginstellingen over evacueren, mede in relatie tot evacueren bevolking - Het Rijk (MCCb / EZ) adviseert regio's over evacuatie van vee i.r.t. evacuatie bevolking en (zorg)instellingen - Het Rijk (MCCb / VenJ) adviseert regio's met uitgangspunten bewaking gebied en tolerantiegrenzen in relatie tot achterblijvers 	Bijvoorbeeld <ul style="list-style-type: none"> - Het Rijk (i.c. lenM) besluit tot aanpassing aan gebruik hoofdwegenet - Het Rijk (i.c. MCCb/ VenJ) laat de CdK een aanwijzing geven aan de regio's over het beleid rond opvang of besluit op basis van de Wet verplaatsing bevolking - Het Rijk (i.c. MCCb / VenJ) laat de CdK een aanwijzing geven aan de regio's over het beleid rond de evacuatie van vee evacueren in relatie tot evacuatie bevolking - Het Rijk (i.c. MCCb / VenJ) laat de CdK een aanwijzing geven aan regio's over het beleid rond de bewaking van het geëvacueerd gebied (inclusief inzet defensie)
	<i>Wat doet de (coördinerende) regio</i>	- Normale bedrijfsvoering gericht op bijvoorbeeld dagelijkse verkeersafwikkeling of opvang in eigen regio			

Onderwerp	Wie doet wat	Geen specifieke rol Rijk	Rijk faciliteert	Rijk geeft richting	Rijk stuurt
	<i>Wat doet de (coördinerende) waterbeheerder</i>	- Normale bedrijfsvoering			
Beschikbaar stellen buitengewone omstandigheden <i>(in het kader van het staats-noodrecht)</i>	<i>Wat doet het Rijk</i>		- Het Rijk zet, op verzoek van de regio, buitengewone bevoegdheden in of maakt deze beschikbaar in de algemene of een functionele kolom		- Het Rijk besluit tot inzet van buitengewone bevoegdheden
	<i>Wat doet de (coördinerende) regio</i>		- Regio doet verzoek om inzetten/ beschikbaar maken van buitengewone bevoegdheden in de algemene of een functionele kolom		
	<i>Wat doet de (coördinerende) waterbeheerder</i>		- Waterbeheerder doet verzoek/ beschikbaar maken van om inzetten buitengewone bevoegdheden in de algemene of een functionele kolom		
Financiële tegemoetkoming	<i>Wat doet het Rijk</i>	- Burger en bedrijf dragen eigen kosten		- Het Rijk adviseert regio's over voorwaarden voor vergoeding kosten door regio	- Het Rijk besluit over voorwaarden voor vergoeding kosten door het Rijk (onverplichte tegemoetkoming)
	<i>Wat doet de (coördinerende) regio</i>				
	<i>Wat doet de (coördinerende) waterbeheerder</i>				

C: Agenda en aandachtspunten bij coördinatie en afstemming

Agenda voor coördinerende veiligheidsregio

Agendapunten in de dreigingsfase

- Organiseren van afstemming
 - binnen kolom, met veiligheidsregio's ²⁰
 - tussen kolom (met coördinerende waterbeheerder)
 - met het Rijk (Venj /NCC)
- Zorgen dat de informatievoorziening op orde is (verzamelen, analyseren, veredelen, verspreiden)
- Duiding geven van de dreiging/ situatie, maatregelen en gezamenlijk acties
 - Beeld van de situatie opstellen
 - Overleg over duiding, maatregelen en eventuele gezamenlijke actie
 - Uitkomsten hiervan verspreiden
- Voorbereidingen treffen voor het opstellen zwaarwegend advies over bijvoorbeeld
 - Communicatie / Bijstand /Op- en afschaling
 - Handelingsperspectief ten aanzien van eventuele evacuatie (zie daarvoor Stappenplan Besluitvorming grootschalige evacuatie)
 - enzovoorts.
- Organiseren van interregionaal operationeel overleg (inclusief liaison van de coördinerende waterbeheerder) (waarschijnlijk fysieke bijeenkomst)
- Organiseren van interregionaal bestuurlijk overleg (waarschijnlijk telefonisch)

Agendapunten bij een overstroming

- Afstemmen met de bronregio over eventuele overdracht van coördinerende rol
- Besluiten over al dan niet evacueren, en zo ja, wie eerst en waar naar toe (zie daarvoor Stappenplan Besluitvorming grootschalige evacuatie)
- Organiseren van eventuele bijstand / aflossing vanuit andere regio's v.w.b. bestuursadviseurs / BT en OT leden. Interne operationele aflossing wordt via LOCC gecoördineerd

²⁰ In de bijzonder omstandigheid dat er zowel dreiging is vanaf zee, als vanaf de rivieren, zal er overleg moeten plaatsvinden tussen de twee coördinerende veiligheidsregio's

Agenda voor coördinerende waterbeheerder

Agendapunten in de dreigingsfase

- Organiseren van afstemming
 - binnen kolom, met waterbeheerders²¹
 - tussen kolom (met coördinerende veiligheidsregio)
 - met het Rijk (IenM /DCC en LCO)
- Zorgen dat de informatievoorziening op orde is (verzamelen, analyseren, veredelen, verspreiden)
- Duiding geven van de dreiging/ situatie, mogelijke maatregelen en gezamenlijk acties (waterbeeld)
 - Beeld van de situatie opstellen
 - Overleg over duiding, maatregelen en eventuele gezamenlijke actie
 - Uitkomsten hiervan verspreiden
- Organiseren operationeel overleg tussen betrokken waterbeheerders (een IWOT en IWBT)
- Afvaardigen van liaison naar de crisisteam(s) (IROT/ IRBT) van de coördinerende veiligheidsregio

Agendapunten bij een overstrooming

- Afstemmen met de bronregio over eventuele overdracht van coördinerende rol

²¹ In de bijzonder omstandigheid dat er zowel dreiging is vanaf zee, als vanaf de rivieren, zal er overleg moeten plaatsvinden tussen de twee coördinerende waterbeheerders

D: Beheer en oefening

Het beheer van het plan ligt bij de Stuurgroep van het samenwerkingsverband Dijkringen 14, 15 en 44. In de praktijk geeft de Kerngroep invulling aan het beheer van het plan. De beheerder zorgt er voor

- dat het plan vierjaarlijks wordt gecheckt en desgewenst wordt geactualiseerd
- dat het plan waar nodig tussentijds wordt aangepast, mochten verstrekende wijzigingen nodig zijn, bijvoorbeeld op basis van wijzingen in wet- en regelgeving, naar aanleiding van uitkomsten en oefeningen

De afspraken uit het plan worden beoefend. Daarvoor wordt een gezamenlijk OTO-programma opgesteld met de organisaties binnen dijkringen 14, 15 en 44.

Mocht de Stuurgroep van het samenwerkingsverband Dijkringen 14, 15 en 44 ophouden te bestaan, dan wijst de stuurgroep een nieuwe beheerder aan.

E: Afkortingenlijst

- CCT Crisiscoördinatie Team
- CdK Commissaris van de Koning
- CoPI Commando Plaats Incident
- DCC Departementaal Crisiscentrum
- GRIP Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
- IenM (ministerie van) Infrastructuur en Milieu
- LCO Landelijke Coördinatiecommissie Overstromingsdreiging
- LCMS Landelijk Crisismanagementsysteem
- NCC Nationaal Crisiscentrum
- RBT Regionaal Beleidsteam
- ROT Regionaal Operationeel Team
- RWS Rijkswaterstaat
- dgRWS Directeur-generaal Rijkswaterstaat
- VNK2 Veiligheid Nederland in Kaart 2
- VenJ (Ministerie van) Veiligheid en Justitie
- (I)WAT (Interregionaal) Wateractieteam
- (I)WBT (Interregionaal) Waterbeleidsteam
- (I)WOT (Interregionaal) Water Operationeel Team